

„MAGÁT CSERÉLJE, KI JELSZÓT CSERÉL” – SZÁZ ÉVE SZÜLETETT SZABÓ ZOLTÁN

KIÁLLÍTÁS AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN,
2012. MÁJUS 31–OKTÓBER 27.

Az 1912-es esztendőben egészen szerencsés csillagállás lehetett Magyarország felett: szellemi nagyságok sora született ekkor, így a 2012-es év a centenáriumi ünnepek, megemlékezések jegyében telt. Ezek között is kitüntetett hely illeti meg Szabó Zoltán születésének centenáriumát.

Mi adhatott méltóbb helyszínt egy életmű-kiállításnak, mint az az intézmény, mely 1988 óta az örökösök kitüntető és megtisztelő választása alapján otthont adhat Szabó Zoltán kiterjedt levelezéséből, tanulmány- és beszéd-kézirataiból, valamint fényképeiből álló gazdag hagyatékának. A hagyaték, valamint az életműkiadásban megjelent publikációk

áttanulmányozása adott alapot a kiállításnak, emellett számos érdekesség, kuriózum került elő a társintézmények (Magyar Országos Levéltár, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Kézirattára, Illyés Archivum, Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, az orosházi Városi Képtár) gyűjteményében való kutatás során, s több intézmény kölcsönzött eredeti vagy másolt anyagokat tárlatunknak.

A „kétszintes kiállítás” a VII. emeleti katalógustérben és a VI. emeleti Kézirattári folyósón összességében 21 tárlót foglalt el. A katalógustérben az életrajz fonálára fűztük fel a kiállított dokumen-

Részlet a kiállításból

Részlet a kiállításból

tumok sorát. Tárlócímeknek Szabó Zoltán idézeteket választottunk, melyek életének egy-egy szakaszát jellemezték: „Éhenkórász úrfikorunkban”, „Lázás Magyarország”, „Tudósítói napszámomunka”, „Csak olvasnom kell és mindenhová elérkezem”, „...ha hivatalomat nem pusztán adminisztratív feladatnak látom” stb.). Külön tárlót szenteltünk a lírikus Szabó Zoltánnak, hiszen ezt az oldalát még barátai és kutatói is alig ismerik („A költészet más tézisa...”).

Több, eddig publikálatlan levéllel és kézírral (például az 1947. évi párizsi békekonferenciáról szóló, az Új Magyarországnak meg nem jelent, kicenzúrázott cikk kéziratával) egészítettük ki a nyomtatásban megjelent életművet. Szabó Zoltán özvegye és lánya bocsátotta rendelkezésünkre az író személyes tárgyait, hivatalos dokumentumait, valamint lakásuk berendezési tárgyai közül egy étkezőasztalt (hozzá tartozó székekkel), amelyet az emigráció nagyjai közül olyan emberek ültek körül, mint például Cs. Szabó László, Szépfalusi István, Sárközi Mátyás vagy Határ Győző.

A Kézirattári részen életének egy olyan periódusát mutattuk be, amely az életrajzi feldolgozások szintjén is homályban maradt: párizsi kulturális attaséi tevékenységét 1947–1949 között. Fiatalkori meggyőződését – a művészet „a legmagasabb nivójú propaganda” – következetesen képviselve, Szabó elsőként mutatta be Párizsban a követség kulturális szalonjában Csontváry festményeit, majd ezeket kortárs magyar művészek alkotásaival kibővítve nagy feltűnést keltő kiállítást szervezett a Musée de l'Art Moderne-ben.

A kiállítás a szövegekből kirajzolódó szellemi profil mellett változatos fényképanyag, hangfelvétel, a Magyar Televízióknak egyetlen vele készült interjúja segítségével azt a vonzó, szerethető személyiséget is meg kívánta idézni, aki a kortársak emlékezetében élt és él.

Tokaji Nagy Erzsébet – Oroszlány Zsófia
tokaji.at.oszk.hu és oszofi.at.oszk.hu